

Unge, økonomi og druk

Drejer noget sig om alkohol i Danmark, bliver det omgående fedtet ind i socialpsykologiske forståelsestanker om noget helt andet end alkohol..

Det var langt mere relevant, at der blev gjort markant opmærksom på, at dem der drikker mest kommer fra familier, der i generationer har været belastet af den genetiske, psykiatriske sygdom alkoholafhængighed. Danske unge har store overtræk på bankkontoen. Og det er fordi, de gennem

de sidste 15 år haft Europa-rekorden i druk. Så økonomien ikke kun sejler. Den drukner. Det "koster" at feste at feste i hverdagen, i weekenden, til festivaler. Det har man fra politisk side ikke gjort noget effektivt ved. Og ungdomsårgan-ge tabes på grund af druk

Nu vil nogle fra politisk

side lave nationale handlings-planer og have privatøkonomi på skemaet i folkeskolen og på ung-domsuddannelserne. Som sædvanlig "glemmes" alt om, at det er alkohol, der er hovedårsagen til de unges dårlige økonomi. At alkohol er den 100 % sikre vej til at udvikle angst, depres-sion og en elendig økonomi.

Trods undersøgelser der siger, at unge danskere drikker min-dre, har de stadig Europarekorden i druk. Som Mark Twain en-gang sagde: "Der er løgne. Der er store løgne. Og så er der statistik".

Mogens Moos, alkohol-rådgiver og forfatter

Heðin Mortensen
Borgarstjóri

Fyri flestu útisetar er onki alternativ til Havnina

Eg veit ikki, hvussu vit skulu kunna skera hetta meira út í papp. Fyri tey flestu er einki alternativ til Havnina. Soleiðis er veruleikin, sum vit mugu fyrihalda okkum til

Gunnvá við Keldu heldur á at pástanda, at kronikkur hennara 7. juni ikki var eitt álop á høvuðsstaðin. Vit hava hugt at smámununum fleiri ferðir, og nú hon enn einaferð skrivar grein um fólkavøkstur, er pástandurin akkurát tann sami: Í Havn liva tey av at klippa hvørjum øðrum, miðsavningin til høvuðsstaðin hevur tikið dik á seg, og einasta bjarging fyri landið er at skrúva tíðina aftur, og broyta vallógina til tað, hon var framman-undan.

Orsøkina til at hetta er neyðugt sigur hon vera, at **"neyðugt er at styrkja framleiðsluøkini í landinum, sum framleiða til útflutnings"**, og – haldið tykkum fast – **"økini verða uppaftur sterkari og meiri virkin, um nátúrlig umsitingarlig øki verða lögð út í størri og sterku økini í landinum....!"** Altso, enn einaferð: Vit skulu styrkja "framleiðslu-økini" við at flyta umsiting og útbúgvingarstovnar úr Havnini.

Nú eru búskaparfrøðingar sjálvandi ofta ósamdir, um ber framleiðsla ella útflutningur í sjálvum sær tryggjar nakran trivnað og nakran fólkavøkstur. Og líka so

ósamdir eru teir um, hvat "framleiðsla" er. Tí framleiðsla er ikki bara fiskur, framleiðsla er eisini útbúgving, mentan, ferðavinna o.s.fr. Vit framleiða eisini trivna, ikki til útflutnings, men fyri trivnaðin skuld.

Mín pástandur er framvegis, at Føroyar fáa bert fólkavøkstur, um høvuðsstaðurin stendur sterkur. Um vit skulu fasthalda og hála til okkum ung, virkisfús, væl útbúgvín og skapandi fólk við dirvi, so krevst ein sterkur høvuðsstaður. Tí veruleikin, vit eru uppímóti er, at fyr-tøkur og býir uttanlands hava ongantið havt so stóra atdráttarmegi sum júst nú. Tey vilja hava fatur á okkara ungu og virkisfúsu. Og tað er ikki løgið, um okkara fólk velja sera spennandi avbjóðingar og høgur lønir aðrastaðni. Hetta er stóðan hjá øllum útjaðaraøkjum í Norðuratlantshavi.

Tí taka vit í Havn bar-dagan upp. Ikki móti restini av Føroyum, men við teir útlendsku metropolarnar, sum draga okkara fólk til sín. Tað gera vit við at hava so nógv og góð tilboð til borgar-arnar og vinnulívið sum møguligt: barnaansing, skúla, møguleikar at seta búgv, ung-

dómsvirksemi, umstøður fyri eldri, list, ítrótt, matstovur, býarlív, vinnuøki og so frameftir. Vit brúka tíð og pening til at tryggja grundleggjandi og góð tilboð og leggja kreftir í at menna eitt sterkt alternativ til útlend-sku býirnar, sum draga.

Fólkatalið í Havn veksur lítið. Men tað veksur støðugt og tað gleðiliga er, at áhugin hjá útisetum fyri kommununi tykist stórur. Kanningar saman við Gallup av heimasíðu kommununar vísa, at millum 10 og 20% av teimum vitjandi hvørja viku hava bústað uttanlands, um-leið helmingur í Danmark. Vit síggja, at hesi kanna bústaðar-, arbeids-, barna-ansingar- og ferðsluviður-skifti, umframt annað, ið hevur við trivna at gera. Talan er um fleiri túsund fólk árliga, sum kanna marknaðin, so tað liggur ein stór ábyrgd á okkum at skipa soleiðis fyri, at vit uppfylla treytirnar fyri, at so stórur partur sum møguligt av hesum flytur heimaftur.

Av útisetunum, sum búgva í Danmark, búðu 50% í Tórshavnar kommunu, áðrenn tey fluttu. Spurd, hvar tey ynskja at búgva, um tey skuldu flutt aftur til Føroyar,

siga 71% seg bara vilja búgva í Havn. M.a. tí arbeiðir býráðið saman við umboðum fyri vinnulív og arbeidsmarknað við eini vakstrarætlan fyri býin, tí vit vita, at fyri flestu føroyingar, sum í dag flyta ella longu búgva uttanlands, er valið Havnin ella einki, skuldu tey umhugsað at flutt heimaftur.

Kanningin av førleika í útleigd hjá uttanríkisráðnum vísir tað sama, at útisetar-arnir meta, at føroyskir politikkarar eru ov upptiknir av fiskivinnu og at viljin til at fáa nýggjar vinnur upp at standa manglar. Tann kanningin vísir eisini, at um tey flyta aftur til Føroya, so verður adressan í Suður-streymoy.

Eg veit ikki, hvussu vit skulu kunna skera hetta meira út í papp. Fyri tey flestu er einki alternativ til Havnina. Soleiðis er veru-leikin. Tí er tað so harmiligt, at vit í Føroyum ikki megna at skilja hendan boðskapin og standa saman um at menna høvuðsstaðin, tí trivnaðurin í høvuðsstaðnum verður álvarsliga avgerandi fyri framtíðar menning í Føroy-um. Vit í høvuðsstaðnum noyðast at fyrihalda okkum til henda veruleika.

Dagfinnur Danbjørg

14% - og hvat so?

Kanningar herfyri vístu, at føroyskar handilsvørur í meðal kostaðu

14% meira enn í Dan-mørk, sum annars var sagt at vera dýrasta land í Evropa.

Og síðani varð tøg-n.

Sera undarligt, at fól-k-sins tænarar og verjar - politikkararnir og fak-felagsleiðararnir -einans konstateraðu fakta og so einki meira. Bert tøg-n.

Áttu hesir ikki - eftir at hava gjøgnumgingið kanningina - at stillað neyv krøv um hægst loyvdu prísir og mest loyvda vinning? Serliga tá talan er um neyð-synjarvørur, men kanska eisini í heila tiki?

Tí ongin ivi kann vera um, at mong - alt ov mong -hava ilt við at fáa endar-nar at røkka saman - ser-liga einligar mammur, men eisini barnafamiljur við lágum inntøkum, og pensionistar av einum hvørjum slag.

Men annars tvinga

hesu skýhøgu prísir eis-ini flest øll til óneyðugt at skerja livistøðið, so mono-og duopolini - uttan avmarkingar og neyðugt eftirlit - kunnu gera lukra-tivar avtalur, sum fólkið síðani verður noytt at liva við, tí fólkið er slept upp á fjall, og hvør einstakur má klára seg sum best.

At fáa skil á prísunum eigur at fáa fyrsta priori-tet í stundini, og allar góðar kreftir eiga at samstarvað fyri at náa málinum.

Ongin ivi er um, at nógvar smáar varrar - og størri við - fara at takka tykkum, um tit - tænarar og verjar - røkja tykkara skyldur á hes-um økinum, soleiðis at tað gerst meira liviligt í Føroyum, og soleiðis at einkultar sólstrálur eis-ini kunnu røkka teimum, ið annars liva og húsast á lívsins skuggasiðum.

PÁLar valdast

Í villum víggi á Wight tú vísti ta viljastyrki tú í tær hýsti, og prógvaði aftur – um vit eru smá – á hægstu tindar vit væl kunnu ná. Tú Føroyaland lyfti á ovastu røkur, og risti títt navn inn í ítróttarbøkur, slík brøgd skapa virðing um víðu verð, og Føroyalands ummæli gitið ger.

Ei hetta kann sigast um grinda-Pál, sum sett sær hevur sum ytsta mál at blóta á bølmanna hovi túsund árs mentan, sum var vára kovi. Tá neyðin var størst, var álitíð spik og tvøst. Men nú kunnu ørvitisfiskar her herja, bakbitin liggur øll okkara verja. Umdømið rapað – í skeljasandi – heimurin hóttir við báli og brandi. Fangar vit gerast í egnari borg – drýpandi høvur í svárari sorg.

Her er av sonnum - munur á monnum!